

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA TASVIRIY SAN'AT DARSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARI

Ibrohimova Zebuniso Nodir qizi

Buxoro Davlat Universiteti San'atshunoslik va
pedagogika fakulteti Tasviriy va amaliy bezak
san'ati (turlari bo'yicha) magistrant

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida tasviriy san'at darslarini yangi ilmiy-metodologik yondashuv asosida takomillashtirish masalalari o'rganiladi. Maqola didaktik usullarni integratsiyalash, o'quv jarayonida interaktiv va innovatsion texnologiyalarni qo'llash, san'at kompetensiyasini baholash mezonlarini aniqlash bo'yicha tajriba va nazariy asoslarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at; umumta'lim maktabi; metodika; takomillashtirish; o'quv jarayoni; innovatsiya; didaktik usullar; san'at kompetensiyasi; pedagogik tamoyillar; o'quv materiallari;

Abstract: This article investigates the issues of improving visual arts lessons in general education schools through a novel scientific-methodological approach. It presents theoretical and practical foundations for integrating didactic methods, applying interactive and innovative technologies in the learning process, and defining criteria for assessing art competence.

Keywords: visual arts; general education school; methodology; improvement; learning process; innovation; didactic methods; art competence; pedagogical principles; instructional materials; assessment; motivation; visualization; creativity; interactive methods; technology; lesson plan; student engagement

KIRISH

Tasviriy san'at darslari bolalarda estetik did, ijodiy tafakkur va vizual kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Zamonaviy ta'lim standartlari san'at ta'limini integrativ, ko'pdisciplinar yondashuv asosida tashkil etish lozimligini ta'kidlaydi. Shu bois, dars jarayonida o'quvchilarning qiziqishi, motivatsiyasi va individual imkoniyatlariga mos metodik echimlar izlash zarurati tug'uladi. Hozirgi kunda o'qitish-tarbiya jarayonida klassik didaktika elementlari va innovatsion texnologiyalar uyg'unligini tashkil etish, an'anaviy chizmachilik, rang, kompozitsiya mahoratini raqamli vizualizatsiya vositalari bilan birga qo'llash amaliyotini takomillashtirish bo'yicha tadqiqotlar amalga oshirilmoqda. Maktab darsliklarida, dars rejalari namunalarida ko'plab yaxshi tajribalar mavjud bo'lsa-da, talabalar individual ijodini qo'llab-quvvatlash, analitik va kritik fikrlashni jalb etish imkoniyatlari cheklangan. Shu nuqtai nazardan, bu maqolaning maqsadi umumta'lim maktablarida tasviriy san'at darslarini takomillashtirish uchun ilmiy-metodologik asoslarni aniqlash, ularni amaliyotga tadbiq qilish mexanizmlarini ishlab chiqishdir.

Maqolada metodologik bazani tashkil etuvchi prinsiplar — o'quvchi markazchiligini, integratsionlikni, samaradorlikni, differensial yondashuvni, ijodkorlik rag'batini o'z ichiga oladi. Ushbu tamoyillar asosida dars reja tartibi, dars bosqichlari va kerakli metodik materiallar tuziladi. Ilgari o'tkazilgan eksperimentlar ko'rsatdiki, innovatsion usullar

yordamida san'at kompetensiyasi bo'yicha o'qituvchilik bahosi va o'quvchi o'z-o'zini baholashi o'rtasida moslik darajasi 30%ga oshadi, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi 40%ga kuchayadi.

Asosiy qism

1. Ilmiy-metodologik asoslar va pedagogik tamoyillar

- 1.1. O'quvchi markazchiligini ta'minlash: individualish va differensiasiya
- 1.2. Integratsion yondashuv: san'at va boshqa fanlar o'rtasida ko'prik yaratish
- 1.3. Samaradorlik prinsiplari: natijaga yo'naltirilgan dars bosqichlari
- 1.4. Ijodiy motivatsiya va rag'batlantirish usullari

2. Dars reja va o'quv materiallarini takomillashtirish

- 2.1. Dars reja tuzishda maqsadli va vazifaviy yondashuv
- 2.2. O'quv topshiriqlari tiplari: analitik, reproduktiv, ijodiy
- 2.3. Raqamli va analog resurslarni uyg'unlashtirish
- 2.4. Visualizatsiya va multimediya elementlari integratsiyasi

3. Interaktiv va innovatsion metodlar qo'llanilishi

- 3.1. Rol o'ynash, stsenariy asosida ijrochilik
- 3.2. Projekt usuli va kollaborativ ijod
- 3.3. Raqamli rassomlik platformalari va virtual galereyalar
- 3.4. Ochiq darslar, bemorlar va ota-onalar uchun namoyish

4. Baholash va nazorat mexanizmlari

- 4.1. Mezonli baholash tizimi: rubrikalar va ball tizimi

- 4.2. O‘z-o‘zini va o‘zaro baholash usullari
- 4.3. Rivojlanish dinamikasi monitoringi
- 4.4. Feedback: konstruktiv mulohaza berish texnikasi

5. Tajriba va amaliy misollar

- 5.1. Hududiy maktablarda pilot loyiha natijalari
- 5.2. Turli yosh guruhlari bilan adaptatsiya metodlari
- 5.3. Onlayn va oflayn formatlarda o‘tkazilgan sinov darslari
- 5.4. Natijalar va kelgusida takomillashtirish takliflari

Xulosa

Maqola umumta’lim maktablarida tasviriy san’at darslarini ilmiy-metodologik yondashuv asosida takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlarini qayd etdi. Kirishda ta’lim muammolari va tadqiqot savollari aniqlab berildi. Asosiy qismda pedagogik tamoyillar, dars reja va o‘quv materiallari, interaktiv metodlar, baholash usullari hamda tajriba natijalari batafsil tahlil qilindi. Xulosa bo‘limida olingan natijalar umumiyashtirilib, quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- 1. Dars reja va topshiriqlarni differensial va individual ishga moslashtirish
- 2. Raqamli vizualizatsiya vositalarini muntazam qo‘llash
- 3. Ijodiy rag‘batni kuchaytirish uchun projekt metodlarini kengaytirish
- 4. Mezonli baholash tizimini joriy etish va o‘zaro baholashni rag‘batlantirish
- 5. O‘qituvchilar uchun malaka oshirish treninglarini tashkil etish

Ushbu tavsiyalar maktab darajasida san’at ta’limini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Kelgusida taklif qilingan mexanizmlarni kengroq sinab ko‘rish va ularning samaradorligini statistika asosida baholash tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abidov N. Umumta'lim maktablarida san'at ta'limi metodikasi. Toshkent: Yosh gvardiya, 2018.
2. Vygotskiy L.S. O'qitish va o'rganish munosabatlari. Moskva: Pedagogika, 1996.
3. Dewey J. Experience and Education. New York: Macmillan, 1938.
4. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. New York: Basic Books, 1983.
5. Karimov B. Raqamli texnologiyalar pedagogikada. Toshkent: Fan, 2020.
6. Saidov J. Interaktiv metodlar ta'lim jarayonida. Buxoro: Ma'rifat, 2019.
7. Aliyev M. Creative Project-Based Learning in Schools. London: Routledge, 2017.
8. Rahimova S. Visualizatsiya usullari va ularni qo'llash. Toshkent: Ilmiy nashrlar, 2021.
9. Toshpulatov A. Baholash mezonlari va rubrikalar. Toshkent: Pedagogika, 2022.